

Arkivforbundets innspill til strategi for folkemusikk og folkedans

Innledning

Arkivforbundet finner det svært positivt at Kulturdepartementet skal utarbeide en strategi for folkemusikk og folkedans, og at departementet ønsker innspill til arbeidet. Flere av folkemusikkarkivene i Norge er knyttet til institusjoner som er medlemmer av Arkivforbundet.

I 2017 presenterte Arkivforbundet en egen handlingsplan for audiovisuelt arkivmateriale, og denne planen omfatter også materiale forvaltet av folkemusikkarkivene. Flere av tiltakene i handlingsplanen er i de siste årene blitt innfridd gjennom KUDs gitte mandat og bevilgninger til Nasjonalbiblioteket og digitalisering av kulturarven, deriblant den audiovisuelle, samt Arkivverkets ansvar for å utvikle nasjonale fellesløsninger for bevaring av digitale arkiv og tilgjengeliggjøring av digitalt arkivmateriale for publikum.

Dette til tross, det er fortsatt behov for at det audiovisuelle arkivfeltet koordineres gjennom ett gitt nasjonalt mandat, og at det etableres moderne fagsystemer for registrering, gjenfinning og formidling av arkivmaterialet.

Videre vil Arkivforbundets innspill til strategien primært omhandle punktet: *Hvordan kan det best legges til rette for mest mulig effektiv bevaring og arkivering av relevant materielt og immaterielt innhold fra folkemusikk og folkedansfeltet*

Folkemusikkarkivene – en aktør i arkivsektoren som bør styrkes

Arkivmaterialet som forvaltes ved folkemusikkarkivene er unikt, og det er en viktig del av Norges felles hukommelse og immaterielle kulturarv. I arkivene finnes det mengder av lyd- og filmopptak festet til ulike medium, men også tusenvis av sider med manuskripter. Samlet representerer materialet en av grunnpilarene i Norges musikk- og kulturhistorie, og kompetansen arkivinstitusjonene besitter har stor betydning for forståelsen og synliggjøringen av konteksten materialet er skapt i og brukes i.

Folkemusikkarkivene er ikke bare bevaringsorganer. De er også en sentral arena for å holde tradisjonen levende. Det skjer gjennom arkivarenes aktive og utøvende formidling av det bevarte materialet, samt ved dokumentasjon og innsamling av folkemusikk og folkedans som utøves i dag.

Arkivarenes kunnskap om folkemusikk -og folkedans tradisjonen er grunnleggende for forvaltning, formidling og videre bruk av materialet både på lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Denne kompetansen må bygges og løftes frem, slik at folkemusikkarkivene ikke reduseres til rene depotinstitusjoner, men forblir levende kompetansesentre og kunnskapsleverandører også i fremtiden. Arkivforbundet mener at styrking av samtlige av folkemusikkarkivenes funksjoner er et sentralt grep for å kunne bevare og fremme denne kulturarven.

Fagsystem – en forutsetning for god forvaltning

Et godt fagsystem er det viktigste verktøyet og en forutsetning for forvaltning av arkivmateriale. Siden 1980- tallet har flertallet av folkemusikkarkivene i Norge brukt fagsystemet Fiol for katalogisering av arkivmaterialet. I dag er det Folkemusikens Hus i Rättvik i Sverige som har rettighetene til Fiol. De siste årene har folkemusikkarkivene i Norge blitt varslet om at videre utvikling av fagsystemet vil opphøre i nær fremtid.

Flere aktører, deriblant Arkivforbundets medlemmer, har arbeidet for at det må gis ett nasjonalt mandat til å utvikle og etablere et nytt fagsystem og digital infrastruktur for folkemusikkarkivene i

Norge. Arkivforbundet støtter dette arbeidet og ser det tiltrengte behovet for et nytt fagsystem og stabile digitale løsninger. Nasjonalbiblioteket har signalisert at de ønsker å utvikle et nytt fagsystem for folkemusikkarkivene, men at de trenger et mandat for å kunne utføre arbeidet.

Arkivforbundet mener at arbeidet med å utvikle et nasjonalt forankret fagsystem for folkemusikkarkivene må ses i sammenheng med Nasjonalbibliotekets digitalisering av kulturarven og Arkivverkets arbeid med fellesløsninger for lagring og publisering av digitalisert og digitalt skapt arkivmateriale. Det er viktig at utviklingen av et nytt fagsystem og nye digitale løsninger for folkemusikkarkivene er nasjonalt forankret, bygger på gode dialoger og åpne prosesser i ABM-sektoren, samt at den digitale infrastrukturen består av fleksible og robuste strukturer og systemer som er fremtidsrettet.

Kulturarv for alle

Folkemusikkarkivene forvalter privatarkiv og innsamlet materiale fra private aktører. Arkivverket har utarbeidet en nasjonal strategi for arbeidet med privatarkiv. Arkivforbundet mener at Kulturdepartementet bør være bevisst dette i arbeidet med strategi for folkemusikk og folkedans. Arkivverkets strategi vil være førende for sektorens arbeid med privatarkiv, herunder også folkemusikkarkivenes arbeid.

Folkemusikkarkivene har en viktig samfunnsrolle både når det gjelder forvaltning av den immaterielle kulturarven, tilgjengeliggjøring av materialet og formidling av kulturuttrykket. Arkivforbundet syns det er viktig å synliggjøre og styrke folkemusikkarkivenes funksjoner og rolle i samfunnet. Det må også utvikles et nytt nasjonalt forankret fagsystem og digital infrastruktur som bygger på gode og åpne prosesser i ABM-sektoren. På den måten kan folkemusikken og folkedansen, Norges kulturarv, på best mulig måte sikres for ettertiden og gjøres tilgjengelig i samtiden.